

МОВНІ ПОРУШЕННЯ

Види дефектів мовлення

У сучасній психології виділяються два типи нормального розвиваються з точки зору мови дітей: балакуни і мовчуни.

«Балакуни» виявляють підвищену активність і інтерес до навколишнього світу. Такі діти люблять щось розповідати, задавати багато запитань і легко освоюються в новій обстановці. Іноді вони починають говорити раніше, ніж інші діти.

«Мовчун» схильні до споглядальності. Нова обстановка вимагає для них адаптації. Можуть почати говорити пізно, але практично відразу без дефектів. Таким малюкам важливо, щоб їх чули і розуміли. Тому батьки повинні постаратися уважно реагувати на питання малюка. Однак, якщо "мовчун" не почав говорити до 2-3 років, потрібно звернутися до фахівця.

Отже вашому малюкові поставлений діагноз. Що ж він означає?

Дислалія - це найпоширеніше порушення.

Особливості: хороший словниковий запас, правильна побудова речень і узгодження слів; але є дефектною вимова деяких звуків.

Дизартрія - порушення вимови, викликане недостатньою роботою нервів, що пов'язують мовний апарат з центральною нервовою системою (тобто недостатньою іннервацією); при дизартрії страждає вимова всіх груп звуків. Особливості: «змазана» мова, порушення голосоутворення, ритму, інтонації і темпу мови.

Ринолалія - мовне порушення, що виражається в розладі артикуляції і фонації звуків мови.

Особливості: голос набуває «носове звучання».

Заїкання - порушення темпу, ритму, плавності мови, викликане судомими м'язів мовного апарату.

Особливості: вимушені зупинки в мові, повторення окремих звуків і складів, додавання перед окремими словами зайвих звуків («а», «і»).

Профілактика заїкання:

- мова оточуючих повинна бути неквапливою, правильною і чіткою;
- потрібно обмежити контакти малюка з заїкуватими;
- не допускайте скандалів і конфліктів при дитині;
- уникайте психічних і фізичних травм (особливо голови);
- не перевантажуйте дитину інформацією і враженнями;
- не випереджайте розвиток дитини і не намагайтеся зробити з нього вундеркінда;
- не лякувати дитини страшними казками;

- не залишайте дитину в якості покарання в темному приміщенні, не бийте дитину.

Алалія - це повна або часткова відсутність мови у дітей (до 3-5 років); обумовлено недорозвиненням або поразкою мовних галузей в лівій півкулі кори головного мозку, що наступив у внутрішньоутробному або ранньому розвитку дитини.

Особливості:

моторна алалія - дитина розуміє мову, але не вміє її відтворювати;

сенсорна алалія - дитина не розуміє чужу мову; спостерігається автоматичне повторення чужих слів (замість відповіді на питання малюк повторює саме питання).

Мутизм - припинення мовного розвитку через психічну травму.

Особливості:

загальний мутизм - дитина не говорить взагалі;

виборчий мутизм - своїм мовчанням малюк протестує проти будь-яких обставин чи людей;

Загальне недорозвинення мови (ЗНМ) - різні складні мовні розлади, при яких порушено формування всіх компонентів мовної системи, тобто звукового боку (фонетики) і смислової сторони (лексики, граматики).

ЗНМ характеризується порушенням вимови і розрізненням звуків, маленьким словниковим запасом, утрудненим словотвором і словозміною, нерозвиненою зв'язною мовою.

Загальне недорозвинення мови може спостерігатися при складних формах дитячої мовленнєвої патології: алалії (завжди), а також ринолалии, дизартрії (іноді).

Незважаючи на різну природу дефектів, у дітей з ЗНМ є типові прояви, які вказують на системні порушення мовної діяльності:

- більш пізній початок мовлення (перші слова з'являються до 3-4, а іноді і до 5 років);

- мова недостатньо граматично і фонетично оформлена;

- дитина, розуміє звернену до неї мову, але не може сам правильно озвучити свої думки;

- мова дітей з ЗНМ є малозрозумілою;

Виділяють три рівні мовного розвитку, які відображають типовий стан компонентів мови при ЗНМ:

1-ий рівень - повна відсутність мовлення або наявність лише її елементів.

Особливості:

- словник дітей складається з лепетних слів типу «ляля», «бібі»;

при цьому одне слово може позначати різні поняття («ляля» - це і лялька і дівчинка);

- часто назви предметів вживаються замість назв дій і навпаки: «туй» (стілець) - сидіти, «пять» (спати) - ліжко;

- такі діти не вміють будувати фрази; вони говорять однослівні слова-речення типу «дай»;

- багато звуків не вимовляються;
- складні слова скорочуються до простих: «аба» (собака), «Алет» (літак);

2-й рівень

Особливості:

чималий словниковий запас; двухслівні і трислівні фрази;

слова сильно спотворені і зв'язок між словами в реченнях ще не оформлений;

наприклад: «кадас ледіт тієї» (олівець лежить на столі);

порушено узгодження слів; наприклад: «Іса БЕЗАН» (лисиця бігла);

в складних словах часто переставляються склади або додаються нові;

наприклад: «лісіпед» (велосипед);

3-й рівень: характеризується розгорнутою розмовною фразою і відсутністю грубих порушень у розвитку різних сторін мови; однак є порушення в оформленні складних мовних одиниць.

Особливості:

неправильне вживання закінчень і неузгодженість слів: «стілець» (стільці);

«Лежить тапка» (лежить тапок); «Червона сонце» (червоне сонце); «Два булки» (дві булки);

спрощення складних прийменників: «зі столу» (з-за столу);

словниковий запас досить великий, але може бути відсутнім знання нюансів (наприклад, дитина може не знати, таких частин тіла, як зап'ястя, лікоть, перенісся);

неправильне утворення зменшено-пестливих форм: «Стулiк» (стільчик);

відносних прикметників: «Стеклова» (скляний); присвійних прикметників:

«Лісова шкура» (лисяча шкура); і дієслів з приставками: «зашивати гудзик» (пришивати гудзик);

складова структура слова відтворюється правильно, за винятком складних слів;

наприклад: «міліцанер» (міліціонер);

звуки вимовляються правильно, крім деяких складних звуків: «р», «л»;

порушений звуковий аналіз і синтез (дитина не може виділити перші і останні звуки в слові, погано підбирає картинки на заданий звук).